

इदमग्निः समं प्राप्ता ये केचित् भुवजङ्गमाः। प्रविशन्तो महानादं नदन्ति भयपोडिताः।
 अत्रासुरोऽग्निः सततं दीप्यते वारिभोजनः। व्यापारेण धृतात्मानं निबद्धं समबुध्यत।
 अत्रामृतं सुरैः पीत्वा निहितं निहतारिभिः। अतः सोमस्य हानिश्च वृद्धिश्चैव प्रदृश्यते। १५५०
 अत्रादित्यो हयशिराः काले पर्वणि पर्वणि। उत्तिष्ठति सुवर्णाख्यं वाग्निरापूरयञ्जगत्।
 तस्मादलं समस्तास्ताः पतन्ति जलमूर्त्तयः। तस्मात् पातालमित्येव ख्यायते पुरमुत्तमं।
 ऐरावतोऽस्मात् सलिलं गृहीत्वा जगतो हितः। मेघेष्वामुञ्चते शीतं यत्नहेन्द्रः प्रवर्षति।
 अत्र नानाविधाकारास्त्रिभयो नैकरूपिणः। अप्सु सोमप्रभां पीत्वा वसन्ति जलचारिणः।
 अत्र सूर्याण्डभिर्भिन्नाः पातालतलमाश्रिताः। मृता दिवसतः स्रुत पुनर्जीवन्ति वै निशि। १५५१
 उदयन्नित्यशश्चात्र चन्द्रमा रश्मिवाज्जभिः। अमृतं स्पृश्य संस्पर्शात् सञ्जीवयति देहिनः।
 अत्र ते धर्मनिरता बद्धाः कोलन पीडिताः। दैतेया निवसन्ति स्म वासवेन हतश्रियः।
 अत्र भूतपतिर्नाम सर्वभूतमहेश्वरः। भूतये सर्वलोकानामाचरत्तप उत्तमं।
 अत्र गोव्रतिनो विप्राः स्वाध्यायान्नायकर्षिताः। त्यक्तप्राणा जितस्वर्गा निवसन्ति महर्षयः।
 यत्र तत्र शयो नित्यं येन केनचिदाश्रितः। येन केनचिदाच्छन्नः स गोव्रत इहोच्यते। १५५२
 ऐरावणो नागराजो वामनः कुमुदोऽञ्जनः। प्रसूताः सुप्रतीकस्य वंशे वारणसत्तमाः।
 पश्य यद्यत्र ते कश्चिद्रेचते गुणतो वरः। वरयिष्यामि तं गत्वा यत्नमास्थाय मातले।
 अण्डमेतज्जले न्यस्तं दीप्यमानमिव श्रिया। आप्रजानां निमर्गादौ नोद्भिद्यति न सर्पति।
 नास्य जातिं निमर्गं वा कथ्यमानं शृणोमि वै। पितरं मातरश्चापि नास्य जानाति कश्चन।
 अतः किल महानग्निरन्तर्काले समुत्थितः। ध्वज्यते मातले सर्वं त्रैलोक्यं सचराचरं। १५५३
 मातलिस्त्वब्रवीत् श्रुत्वा नारदस्याथ भाषितं। न मेऽत्र रोचते कश्चिदन्यतो व्रज माचिरं।
 इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्वणि भगवद्गीतापर्वणि मातलीयोपाख्याने अष्टमवतारोऽध्यायः ॥ ६८ ॥
 ॥ नारद उवाच ॥ हिरण्यपुरमित्येव ख्यातं पुरवरं महत्। दैत्यानां दानवानाञ्च मायाशतविचारिणं।
 अनल्पेन प्रयत्नेन निर्मितं विश्वकर्माणा। मयेन मनसा सृष्टं पातालतलमाश्रितं।
 अत्र मायासहस्राणि विकुर्वाणा महौजसः। दानवा निवसन्ति स्म शूरा दत्तवराः पुरा।
 नैते शक्रेण नान्येन यमेन वरुणेन वा। शक्यन्ते वशमानेतुं तथैव धनदेन च। १५५४
 असुराः कालकञ्जाश्च तथा विष्णुपदोद्भवाः। नैर्धृता यातुधानाश्च ब्रह्मपादोद्भवाश्च ये।
 दंष्ट्रिणो भीमवेगाश्च वातवेगपराक्रमाः। मायावीर्योपसम्पन्ना निवसन्त्यत्र मातले।
 निवातकवचा नाम दानवा युद्धदुर्मदाः। जानाति च यथा शक्रो नैतान् शक्रोति बाधितुं।
 बज्रशो मातले त्वञ्च तव पुत्रश्च गोमुखः। निर्भगो देवराजश्च सहपुत्रः शचीपतिः।
 पश्य वेश्मानि रौक्माणि मातले राजतानि च। कर्मणा विधियुक्तेन युक्तान्युपमतानि च।
 वैदूर्यमणिचित्राणि प्रवालहचिराणि च। अर्कस्फटिकशुभ्राणि वज्रसारोज्ज्वलानि च। १५५५